

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: WErge 4-0237, — Тел. У. Н. Соузі: WErge 4-1018, 4-0897.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES FIVE CENTS ELSEWHERE OF AMERICA.

СОВЕТИ ПРОСТЯГАЮТЬ СВОЮ ЖОРСТОКУ РУКУ ДО АМЕРИКИ

Заборонили трьом групам, серед них українцям, участь у пописі на Світовій Виставі, влаштованій газетою „Дейлі Мірор“.

НЬО ЙОРК. — „Дейлі Мірор“ з 9 травня п. р. поміщує довшу статтю, в якій вияснює, чому українська, вірменська і російська група в Америці не могли взяти участі в міжнародному пописі національного мистецтва, влаштованій газетою „Дейлі Мірор“. Отож, причиною цього є те, що Совети запротестували. Вони зробили контракт з Світовою Виставою, на основі якого вони мають право здержати виступ всіх тих чужинецьких груп, які їм не до вподоби. „Дейлі Мірор“ пише, що за свого боку доложила всіх стараних, щоб побороти той „неамериканський“ спротив Советів, але це не помогло. Супроти цього „Дейлі Мірор“ заповідає, що вона таки влаштує національний попис для тих трьох груп, але на такому ґрунті, куди „не сягає власть і рука Сталіна“.

На доказ своїх тверджень „Дейлі Мірор“ наводить листа виставового комісара від європейських справ, Альбіна Джансона, в якому той підтверджує, що причиною цього є спротив Советів.

РУЗВЕЛТ КЛИЧЕ ПРЕДСТАВНИКІВ ВУГЛЕКОПНОГО ПРОМИСЛУ ДО СЕБЕ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт запросив делегації вуглекопів і власників копалень до себе, в цілі дальших переговорів й доведення їх до порозуміння. Президент заявив, що дотепер не хотів утручатись, маючи ту надію, що вони самі прийдуть до порозуміння. Але тепер, коли кожна година числиться, він далі своєї інтервенції не міг відкладати. Секретарка праці Перкінс заявила, що вуглева ситуація дуже поважна і коли в найближчих днях, а навіть годинах, щось не зробиться, то американський промисл і ціле нинішнє скомпліковане життя будуть спаралізовані. Деякі галузі промислу вже зовсім припинили працю. Підземні залізничні обмежили рух. Вони заповідають, що коли не дистантуть нових запасів вугля в найближчих днях, то будуть мусіти деякі лінії цілком припинити.

ГОПКІНС КРИТИКУЄ ТОРГОВЕЛЬНУ ПАЛАТУ.

ВАШИНГТОН. — Секретар торгівлі, Гері Гопкінс, заявив, що резолюції Американської Палати Торговлі, які гостро таврують політику уряду та домагаються основних змін, є песимістичні і дефіністичні. Тими резолюціями Торговельна Палата нічого не осягне, тільки викличе паніку серед населення, говорив він.

СЕНАТ НАГЛО ЗРОБИВСЯ ЩЕДРИМ З ГРИШМИ.

ВАШИНГТОН. — Сенат, у якому пару тижнів тому проявляли сильні впливи люди з „ощаднестевого блокю“, нагло став дуже щедрим з державними гришми і на різні грошеві пропозиції не тільки що не ставив опору, але ще подавався до різних проектів загальну суму 388 мільонів доларів. Ця щедрість зажурила аж секретаря фінансів Моргентава, який сказав, що на цей фінансальний рік вже є передбачено 3 біліони і 300 мільонів недобору. Тепер, з тими новими додатками, ледви чи уряд даст собі раду. Правдоподібно уряд буде мусіти підносити податки. Найщедрішими показалися сенатори в фермерських видатках, признаючи 250 мільонів доларів більше на нагороду фермерам.

ЛІТАК УПАВ НА МІСТО І ЗАБИВ 18 ОСІБ.

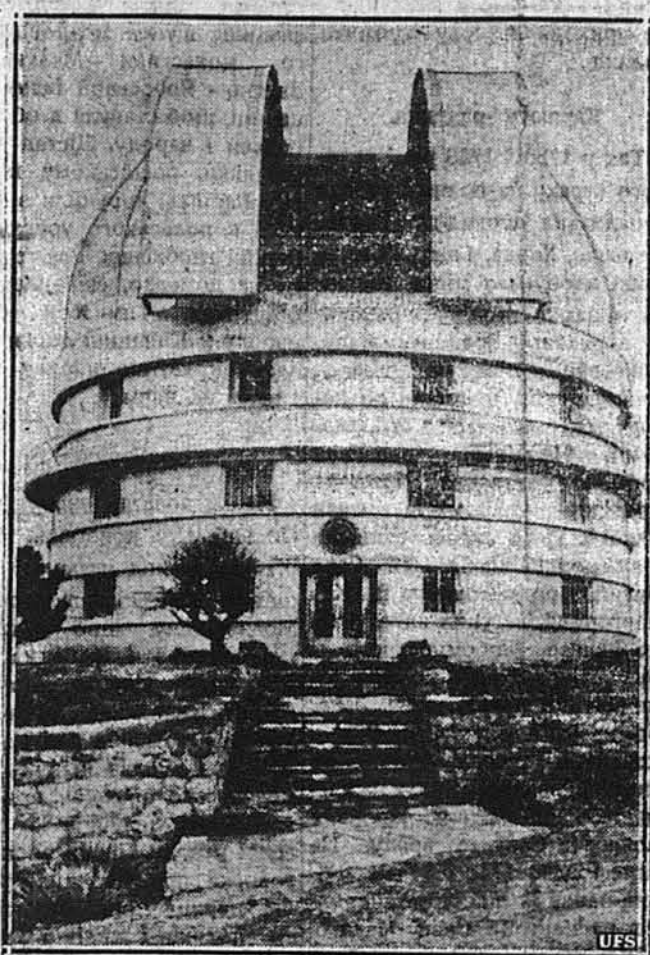
ГВАЯКВІЛ (Еквадор). — Військовий літак упав на містечко Гваїквіл, розбив два дома, а водночас запалив їх горючою газоліною. Від них миттю загинили сусідні дома. В одні і зударенні загинули 18 осіб.

ШАТВЕЛ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД „ЧОРНИМИ ВІКАМИ“.

ВАШИНГТОН. — Професор Колумбійського університету, Шатвел, зізнаючи перед сенатським комітетом заграничних справ, сказав, що коли держави далі не будуть шанувати своїх міжнародних договорів і зобов'язань, то ми є на шляху до страшної руйни, перед якою збліднуть колишні історичні „чорні віки“.

НЕБЕЗПЕЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО.

ВАШИНГТОН. — Д-р Франц Боаз, предсідник „Нешенел Емерджент Кавсисл“, сказав, що під цю пору є в конгресі коло 70 законопроектів, які, коли би були переведені, дуже обмежать свободу американських громадян, а тим більше не-громадян. Деякі з тих законопроектів передбачають концентраційні табори для тих чужинців, які не годяться з теперішньою американською системою, а яких не можна депортувати. Інші передбачають обмеження свободи слова, примусову реєстрацію і т. п.

НОВА ОБСЕРВАТОРІЯ

На горі Лок у стейті Техас відкрито недавно нову обсерваторію для обсервацій й студій небесних тіл. Називається вона Обсерваторією МекДоналда й має вона телескоп (далековид) за собою 82 цілі в промірі; другою з ряду собою щодо величини в світі. Керують обсерваторією університети Шікаговський і Техаский.

ПРОФАНАЦІЯ 5-ОХ ДОМОВИН.

Невідомі гієни злодії дісталися до крипти костелика в Радловичах, пов. Самбір, де розбили 5 домовин родини Баранських, землевласників у Радловичах. Поліція шукає злодіїв.

СТРАШНА СМЕРТЬ 35 ОСІБ У ВОГНІ.

В долинах Єгипту згоріли два села недалеко Мегалі Кебір. Підчас пожежі згоріло 35 осіб; коло 300 осіб важко ранених.

ПО 50,000 ЗА ФАЛЬШИВИЙ ПАСПОРТ.

У Гельсінгфорсі почався великий процес ватаги капітана маринарки Ніска і 17 товаришів. Підсудні продавали німецьким жидам емігрантам по 50,000 марок фальшиві паспорти Фінляндії.

ТРАГІЧНІ НАСЛІДКИ ЛЮБЛІВ.

Недалеко місцевості Алю у Румунії два робітники ловили риби, киваючи динаміту. Підчас кидання одного ладунку з динамітом дійшло до вибуху динаміту, що розірвав обох робітників на кусники.

ВИЛОВУСКІ ДІЯЧІ В БЕРЕЗІ КАРТУЗЬКІЙ.

„Вечур Варшавскі“ повідомляє з Вільна: З доручення адміністраційної влади вивели з молодельського повіту до Картузької Берези двох білоруських діячів, К. Петровича з Бичкова полочанської громади, і В. А. Горонка з села Юльчичі, громади Молодечного. „Оба заслані — пише „Вечур В.“ — відзначалися шовінізмом і неприхильним відношенням до польської влади“.

ЦЕРКВИ В ССРСР ПЕРЕПОВНЕНІ.

Підчас щогорічних Великодніх Свят усі церкви в ССРСР були переповнені вісцерь вірними, не зважаючи на репресії, що їх ждуть від кривавого ГПУ. „Комсомольська Правда“ нарікає, що комсомольські організації не ведуть як слід протирелігійної акції, з чого скористали вірні і розвинули велику релігійну акцію між молоддю. Дійшло до того, що батьки забороняють дітям ходити до комуністичних шкіл і вступати до комуністичних організацій. Одночасно в церквах видно більше молоді, ніж давніше.

ВБИВСТВО ЛІКАРЯ ЗА РЕНТУ.

В осередку французького важкого промислу Аякк молодий італійський емігрант увійшов задніми дверми до амбулаторії місцевого шпиталю, який переворозив стрілами вбив лікаря д-ра Жюля, який переворозив недужого. Вбивникові вдалося втекти. Жандармерія уладила за ним погоню. Молодий емігрант убив лікаря з пімсти тому, що не признали йому ренти внаслідок нещасливого випадку при праці.

БЕЗ КИСНІЯ — СМЕРТЬ.

Якаб не була причина смерті, то людина дійсно вимирає з браку кисня. Винятками що до цього може бути смерть у вогні, або у воді. Коли тіло дуже ушкоджене пораненням або хворобою, то притинюється віддих. А коли до тіла перестане входити повітря, що має в собі життєдатний кисень, то в тілі з часом припиниться всей той рух, що життям називаємо.

НЕ ХОТЯТЬ КООПЕРАЦІЇ З КОМУНІСТАМИ.

Онтарійська секція С. С. Ф. на своїй річній конвенції в суботу, 8 квітня, прийняла резолюцію, яка заборняє кооперацію тої партії з комуністами і з аськими іншими партіями при виборах і при інших політичних чи непотітичних оказіях. Хтоб порушив цей трипис, буде виключений з партії.

На конвенції між іншим критикували уряд Канади за призначення 63 мільонів доларів на зброєння. Призначення згаданих грошей назвали „гайнуванням публичних фондів в інтересі британського імперіалізму“. Ті гроші, як було сказано на конвенції, треба радше зжити на допомогу і на проекти публичних робіт. В одній з резолюцій домагаються, щоб уряд передав контролю фабрик, у яких виробляють зброю, під заряд робітників.

БАГАТО ГАЛАСУ ЧЕРЕЗ ДРІБНИЦЮ.

У Нью Торонті живе один італієць, Онгара, з 18-літнім сином. З Італії тітка сина переслала повідомлення, щоб той ставився до військової служби. Будучи антифашистом, Онгара заніс те повідомлення до міської ради Нью Торонто, яка зараз ударила в дзвін, що Мусоліні вербує канадійських італійців, громадян Канади, до військової служби. Повідомлення відфотографовано й опубліковано в пресі. Ветерани піднесли крик, бо Онгара є членом їх гуртка. Поліція розвела сілство, щоб устійнити, чи інші італійці дістали такий наказ. Потім пішла інвестиція, щоб „викрити організацію фашистів у тій околиці, яка вимушує гроші від 700 місцевих родин італійців на ширення фашизму“.

Цілу ту справу вияснив італійський візконсуль, князь Кольонна, який заявив, що дане повідомлення для молодого Онгари прийшло тут через помилку. Військові власті Італії післи наказ ставитись до війська до сена, з якого Онгара виїхав, не знаючи, що він виїхав до Канади. А що тітка переслала письмо до Канади, то сталося це не з наказу Мусоліні, пояснив консуль. Всеж тати ту справу витолкували інакше.

ДЕННІ ВИПАДКИ БАНДИТИЗМУ.

В Торонті нема дня без випадків грабункових нападів. Найбільшою жертвою падуть торговці, де устругують дівчата. До таких склепів входить темний осібняк і держачи руку в кишені, нібито револьвер, жадає грошей, а потім спокійно виходить. В останньому такому нападі бандит наказав дівчині розібратись, щоб не могла потім залярмувати прокожих людей. Хлопці, що працюють по крамницях за розвозчиків товару, теж падуть жертвою тих нападів.

БУЗЬОК ЗГОРІВ У ГНІЗДІ.

Підчас пожежі у Шуровій, берестейського повіту, згорів у гнізді бузюк, що не покинув гнізда, хоч його виполізували з нього.

НЕ ДАДУТЬ АВТОНОМІЇ КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

ЛьВІВ. — Українські часописи подають, що мадярський посол до парламенту, Вазарі, пише в однім мадярським щоденнику, що виходить в Карпатській Україні, що карпато-українське населення не домагається ніякої автономії. А це тому, що воно переконане, що й без автономії матиме в межах мадярської держави заповнений добробут і культурні вольності.

МАДЯРИ НЕ ВИЗНАЮТЬ УКРАЇНЦІВ...

ЛьВІВ. — Доносять з Варшави, що там мав бувший мадярський міністер внутрішніх справ, Козма, відчит, на який запрошено невелике число дібраних гостей. Темою відчиту була Карпатська Україна. Переповідаючи історію Карпатської України за останніх 20 літ, закінчив Козма свій реферат твердженням, що „Мадярщина ніколи не признавала і не признає існування української нації на Підкарпатській Русі“. На запит одного з гостей, що є на ділі з вістками, поширеними в закордонних політичних колах, про переговори мадярського уряду з президентом Волошином, Козма відповів, що ті вістки неправдиві. А потім сказав: „О. В. Волошин є громадянином мадярської держави і не є виключене, що дістане дозвіл вернутися до Ужгорода“.

„ЗА РУЩЕННЯ НАЗВІСК ПОЛЬСЬКИХ“.

КОЛОМІЯ. — Польський окружний суд у Коломії засудив о. Миколу Тимкова, сотрудника парохії в Жабю-Ільці, на кару 6 місяців в'язниці, припинену на 3 роки, за те, що „видав три метрикальні витяги, на яких подав назвища у зрушеному виді (Пньовський, Крашевський, Брустурський), хоч у метрикальній книзі мають вони польське закінчення: Пньовскі, Крашевскі, Брустурскі“.

В ДАРІ МУЗЕСВІ.

ПРАГА. — Д-р Ярослава Коваржова, лікарка-українка, подарувала Музеєві Визвольної Боротьби в Празі старий український килим, незвичайно рідкого рисунку. Килим на сріблестім тлі має посередині постать хлопця, що несе на голові кошик квітів. Навколо теж квіти і ряд літер-ініціалів. Фахівець проф. В. Щербаківський оцінює цей килим дуже дорого. Килима подібного рисунку не було в багатьох збірках українських килимів у музеях у Полтаві й Києві.

ЧИСЛО ЗААРешТОВАНИХ УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ.

ЛьВІВ. — Згідно з тим, що подають польські газети, виходить, що польська влада арештувала в останніх місяцях до 900 українських священників.

ЧИСЛИТЬ НА „ХЛОПІВ І РОБІТНИКІВ“.

ВАРШАВА. — Полк Венда, одна з головних шишок в урядовій „Обозе Зєднання Народового“, заявив, що вороги Польщі повинні пам'ятати Трувальд і те, що „на голови ворогів впадуть тверді руки польських хлопів і робітників“.

ПАПА ПОСЕРЕДНИЧИТЬ.

ПАРИЖ. — Папа Пій XII запропонував Німеччині, Франції, Великій Британії, Італії й Польщі відбутися наради у Ватикані, щоб обговорити ті спірні питання, що могли б довести до війни. Замітне тут те, що Польща тому не дуже рада, бо чує, що угода була б заключена її коштом. Німеччина згідна вислати відпоручника. Франція вагається, а Англія не противиться.

НІМЕЧЧИНА І СОВЕТИ.

БЕРЛІН. — Нема сумніву щодо переговорів, які ведуться між Советами і Німеччиною. Німецька преса дістала поручення не писати нічого проти Советів, а тільки атакувати большевиц, і то злегка. Дали стверджено, що самі Совети змагають уже відліт до того, щоб дійти з Німеччиною до порозуміння. Вони є тої думки, що навіть тоді, коли були у союзі з Францією й Англією, то їхня поміч булаб дуже мала.

І АНГЛІЯ ПЕРЕГОВОРЮЄ.

ЛОНДОН. — В урядових колах переконані, що ще тогочасний прийде між Англією і Советами до якогось остаточного порозуміння.

КНЯЗЬ ВІНДЗОРСЬКИЙ ПРО МИР.

ПАРИЖ. — З Вердену, де впадо найбільше жовнів підчас світової війни, заговорив князь Віндзор, що тому кілька років покинув англійський престол, щоб одружитися з американкою. Заявив, що говорить як звичайна людина, з власної ініціативи і як той, що був учасником війни і знає, скільки мільонів людських жертв вона коштувала. Зазначив, що якби могли заговорити ті, що в гробах, то певно булиб вони всі проти війни. Тому вівзав усі політичні чинники до замирення. Його радіової промови не передала британська півурядова радіова компанія. Та на її виглошення дав згоду брат князя, король Юрій VI, що саме тепер їде до Америки.

СВОБОДА ("LIBERTY")

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Почасове число три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На шість місяців	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число з латини (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На шість місяців	\$1.25	Six months	\$1.25
На три місяці	\$0.75	Three months	\$0.75
В Джерсі Ситі і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На шість місяців	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 348, JERSEY CITY, N. J.

ЗМІНА ФРОНТУ?

Серед загальних пересуєнь на шахівниці Європи, що є заповіддю наближаючого зудару світових сил, ні одна справа не має такої ваги, яку має питання наближення між Росією й Німеччиною.

На перший погляд така зближення могло би видатися неможливим. Адже теперішній німецький уряд від самого свого повстання звертався передовсім проти большевицького уряду Росії. Націзм виріс був на кампанії проти большевизму як проти першого ворога Німеччини. Добувши владу, він постійно держався цієї лінії. Зрештою він мусів цього держатися, будучи добре свідомим ідеологічного зближення між нацизмом і большевизмом.

Здавалося б теж на перший погляд така, що Німеччина й Росія це природні й традиційні вороги. Адже вони воювали в світовій війні по протилежних боках і кожна з них цю війну прогала й ще до нині хотіла би за поразку пімститися.

Так, однак, виглядає на перший погляд така. Коли до справи приглянутися ближче, то побачимо, що зближення між Росією й Німеччиною зовсім не можна вважати неможливим. Що нацизм різниться від комунізму, це правда, але кожна з цих систем має більше рідності від демократичної системи. Останніми часами нацизм мало коли виступає проти комунізму. За першого ворога свого він уважає не комунізм, а демократію. В цьому він годиться з комунізмом, котрий останніми часами лише з тактичних причин перестав свою кампанію проти демократії.

Німеччина, щоправда, в останній світовій війні пішла проти Росії, але давніше вона постійно й традиційно йшла з Росією. Бісмарк усе німцям пропонував потребу такої політики, кажучи, що потуга Німеччини залежить від союзу з Росією. Як довго вони були сусідками, на такий союз було важко: коли між ними станула Польща, такий союз багато легше зробити.

Останніми часами є багато познач, які вказують, що поза кулісами йдуть між Німеччиною й Росією якісь тайні коншати. Відбуваються якісь тайні зїзди, візити й ревізити. Рівночасно звичайні в нацистичній пресі, радіях і промовах виступи проти комунізму сильно ослабли, як це звичайно діється при зміні фронту. Нацистичний уряд виступає всею силою пари не проти комунізму, але проти демократії. Ці чутки підтверджує теж бувший большевицький верховод, генерал В. Кривицький.

Говорити на основі цих даних про вже готовий союз між Росією й Німеччиною відійти ще передчасно, однак такої річі не можна ніяк уважати політичною неможливістю. Як далеко йдучі впливи такий союз мав би на українську справу, видно відразу з першого погляду ока.

ГАЙДАМАЧЧИНА
ТА КОЛІВЩИНА

(3 нагоди нового терору на українських землях під Польщею).

Тяжко, дуже тяжко жилося українському народові, коли над ним панувала історична Польща. Тому український наріз раз у раз підніс повстання проти Польщі.

Повстання з 1734 року.

Перший раз більше повстання у Правобережній Україні знялося 1734 року при нагоді польського безкоролів'я. Поляки поділилися на дві партії: одні хотіли за короля сина покійного короля, князя саксонського Августа II, другі Лещинського, якого давніше підтримував шведський король Карло. Росія підтримувала князя саксонського. Тому прихильники князя саксонського запросили собі на поміч російське військо. При тій нагоді московські й козацькі війська з кінцем 1733 р. пішли на Правобережну Україну бити польських панів, що зорганізували були там воєнний союз, „конфедерацію“, в хосен Станіслава Лещинського. З того замішання скористалися селяни, вони повстали проти польських панів, бо сподівалися, що тепер пощастить їм вигнати гнобителів з України, як за Хмельницького.

Найбільше повстання розгорілося у Брацлавщині. Старшина двірських козаків князя Любомирського, Верлан, пустив поголоску між людей, що цариця Анна прислала указ, щоб увесь наріз повставав і бив поляків і жидів та ставав козаками; а як вичистять Україну і заведуть у ній козацький лад, тоді їх з усім краєм заберуть зпід Польщі до Гетьманщини. Ця поголоска мимно зворохобила наріз. Люди стали повставати, писалися в козаки. Верлан прийняв титул полковника і призначував від себе сотників і іншу старшину. Приставало до нього передовсім двірське козацтво. Зпочатку робив походи у Брацлавщині, руйнував польські та жидівські добра. З Брацлавщини перейшов на сусідню Поділля, потім на Волинь, погромив кілька польських відділів, дійшов в околиці Кам'янець та Львова, здобув Жванець і Броди.

Московська зрада.

Та вже літом 1734 р. московське військо здобуло Данциг, король Станіслав Лещинський утік за границю, пани з його партії піддавалися Августові Саксонському. Москва, що ще кілька місяців тому закликала наріз до пов-

стання проти шляхти, стали тепер разом із поляками „гамувати“ повстанців, ловили, вбивали. Так полякам при підтримці московського війська скоро вдалося збити повстання. Селяни і козаки не хотіли вертатися в польську неволю, тому багато їх разом із провідниками втікали на Запорозжя або за волоську границю та пізніше з гайдамаками приходили знову громити поляків.

Карають зрадника.

Так у 1735 і 1736 році великого страху на поляків навели напади під проводом Гриви, Медведя, Харка, Гната Голого. Вони здобували міста, містечка та замки та чинили розправу з різними зрадниками, що, покаявшись після попереднього повстання, пристали до пнів і тепер воювали з гайдамаками. Найбільше враження зробило покарання бувшого провідника гайдамаків Сави Чалого. Його смерть освідали в народній пісні. Цей Саво Чалий, з роду міщанин із Комаргорода, вступив на службу до князя Любомирського і був сотником його козаків. Як покинув Верлана, князь Любомирський вчинив його полковником і прислав його з своїми козаками проти гайдамаків. Гайдамаки постановили покарати Саву за зраду. На саме Різдво 1741 р. Гнат Голый напав із відділом гайдамаків на маєток Сави Чалого, вбив його і зруйнував його хутір.

Гайдамаччина.

Гайдамаччина, що почалася 1734 р., не давала спокою польській шляхті ще в 1750 і до 1760-х років. Ні пани, ні польське військо не могли справитися з гайдамаками. Селяни, розхвилювані поголосками про повстання, помагали гайдамакам. Сміливіші селяни, приставши раз до гайдамаків, оставалися вже з ними на все життя. Гайдамакам помагали і православні священники, тому, що Польща переслідувала і церкву.

До великої сили дійшла Гайдамаччина в 1750 році. майже увесь той рік Брацлавщина, східне Поділля і Київщина трохи не вся аж до границі Полісся була в руках гайдамаків. Зайняли і знищили багато міст, містечок і панських замків, навіть такі більші тодішні міста як Умань, Вінниця, Лeticів, Радомисль, віддалися в руки гайдамаків.

Однак гайдамаки і самі не організувалися тут уякись сильну організацію і не зорганізували селян. Тому до року цей гайдамацько-селянський рух тут на Правобережжі ослаб і вигас.

В 1760-х роках найдамацький рух знов відновився. Тепер, більше ніж у попередніх повстаннях, відіграла роль і справа віри. Польща при допомозі війська силоміць перетягала духовників і людей на юнію. Громади не хотіли приймати уніятських священників, змушували їх переходити на православ'я або проганяти. Поляки бралися до кар і насильств, саджали людей до в'язниць. Ігумен мотронівського монастиря Мелхиседек Значко - Яворський їздив до царниці, щоб станула в обороні церкви і народу. Дістав ріжні обіцянки, російському послові у Варшаві поручили вставити в польському уряді в обороні гноблених. Все те нічого не помогло, скінчилося на обіцянках. Тимчасом серед народу у Київщині поширювалася вістка, що цариця вставилася за наріз.

Колівщина.

Наріз повстав знову проти Польщі. Це повстання (1768 р.) відоме під назвою Колівщини. І хоч Польща просила Московщину, щоб прислала підмогу проти гайдамаків і московське військо прийшло помагати полякам проти українців, то наріз розумів цей прихід москалів інакше, що: московське військо прийшло визволяти українців із польської неволі! Пішли знову поголоски про царицні укази, що цариця приказала знищити поляків і жидів в Україні.

Проводив цим колівським рухом Максим Залізняк, заповолює, що передім довго перебував у Жаботинському і Мотронівському монастирі. З кінцем 1768 р. Залізняк зібрав великий відділ повстанців і вийшов із Мотронівського лісу до Медведівки. Приймаючи охотників, пішов далі південною Київщиною на Жаботин, Смілу, Черкаси, Корсунь, Богуслав, Лисянку в Уманьщину і по дорозі здобував польські двори, помагав селянам розбивати поляків і жидів. В Уманщині пристав до Залізняка сотник двірських козаків Потоцького, Іван Гонта, що мав боронити Умань. Гонта був знатний чоловік, обдарований панськими ласками, та коли спалахнуло повстання, покинув панів і пристав до гайдамаків. Став лиштуватися із Залізняком, а коли Залізняк дійшов до Умань, Гонта вийшов йому назустріч і пристав до нього. Разом із Гонтою й іншими гайдамацькими провідниками

ми здобув Умань. В Умані була зібралася доволі значна польська шляхта. Гайдамаки почали погром. Сучасні поляки потім цей погром змаювали дуже яскраво, сильно перебільшуючи. В дійсності такої страшної різни не було. Рівночасно інші відділи гомили шляхту в інших околицях Київщини. Семен Неживий, Іван Бондаренко на Поліссі, в околицях Радомисля. Яків Швачка господарив ближче російській границі, в околицях Василькова та Білої Церкви. Швачка був найжорстокішим з усіх ватажків. Головним о-сідком Швачки був Хвастів; туди приводили до нього зловлених поляків і жидів. Там їх судили й убивали. Слідча комісія нараховувала потім таких убитих 700, причому треба мати на увазі велике число поляків і жидів, що обсіли цю нещасну, „моделом і медом текучу країну“, наново після здавлення гайдамаччини в 1734 р.).

Ще одна московська зрада.

Та і Колівщина не тривала довго. Коли Росія приборкала барську конфедерацію, цариця Катерина приказала знищити гайдамаків. Гайдамаки все ще думали, що московське військо це їх союзники, тому не стеріглися його. Тому то москалям легко було половити гайдамацьких провідників, а гайдамаків розігнати і розбити. Один московський полковник прийшов під Умань, прикликав до себе Гонту та Залізняка. Ті прийшли, бо не підозрівали зради. Залізняк і Гонту арештували. Також сталося це і з Неживим й Бондаренком. Російських підданих відсилали на суд у Київ, польських віддавали польському начальству. Поляки жорстоко справлялися з гайдамаками, вбивали людей, або засуджували на жорстокі муки. Такими страшними муками замучили Гонту і багато інших. Сучасні поляки оповідають страхотіття, особливо про польського регіментаря Стемповського, як він убивав і калічив людей. Народна пісня згадує про цей кінець повстання на Правобережжі словами:

Ой звязали та попарували
Ой як голубів в парці,
Ой засмутилась уся Україна
А як сонечко в хмарці.

Ще довго потім польська шляхта трівожилася на самі чутки про гайдамаків, про Гонтювого сина, що нібито збирався різати їх. Головною великою трівога зчинилася була на Волині в 1788 році. Однак повстання вже не було. Росія знищила Запорозжя, здавила українське життя в Гетьманщині, а Польща згнобила Правобережну Україну.

Гайдамаки і Шевченко.

Про Гайдамаччину багато наслухався від свого діда Тараса Шевченка ще малим хлопчиком. Під впливом тих дідових оповідань написав Шевченко свою найбільшу історичну поему „Гайдамаки“. Короткий зміст цієї поеми такий:

У жиди-коршмаря служив козак Ярема. Був він круглий сирота, не знав ні батька ні матері. Служба у жиди була важка, а до того жид знущався над козаком. Одиноким потіхою і розрадою бідного Яреми була дівчина Оксана, донька церковного титара (паламаря) із сусіднього села. З нею він часто зустрічався в гаю і обідав погугторивши, верталися до праці.

Тимчасом по Україні стали гуляти польські конфедерати. Збиралися у громади та нападвали найчастіше на жидівські корми, жидів пробивали та забирали їм гроші. От ті конфедерати напали також на хату жиди, що в цього служив Ярема. Жиди побили, що було вісти, то зли; а далі зажадали грошей. Жид став класти, що сам грошей не має, та злеті заведе їх до сусіднього села, до Вільшани, де в титари знайдуть і гроші і гарну дочку, Оксану.

Конфедерати послушали жиди і вибрались у Вільшану. Однак титар не хотів їм дати грошей. Це так розозлило конфедератів, що вони серед страшних мук, убили нещасного титара. Коли Оксана вернулася з гаю, де бачилася з Яремою, застала лише трупа свого батька та паних конфедератів. Мало було конфедератам людської крові, вони ще й біду Оксану, що омлівала з горю, потягнули з собою.

Тимчасом Ярема вибрався у Чигирин, де відбувалося вночі в гаю велике свято. Там саме збиралися гайдамаки та при співі козаря і молебнях духовенства святили ножі на шляхтичів і жидів. Посвятивши ножі, кинулися вчасним ранком на шляхту та жидів. По всій Україні загомонили гайдамацькі відділи, що нанесли гнобителям страшну смерть. Між гайдамаками відзначився особливо Ярема, якого собі сподобав Залізняк і прозвав Галайдою. Від Залізняка також довідався Ярема, що конфедерати вбили в Вільшані титара а його доньку повели з собою.

Бідний Ярема не мав тепер хвилини спокою. Його ненависть до польських панів ще більше зросла, він мстився на них страшно. Вкінці перейшли гайдамаки Вільшану, дісталися, під замок, що в ньому схоронилися бул конфедерати, які вбили титара, а тепер держали з собою Оксану. Ярема змовився тут із жидом Лейбою, якому подарував життя лише тому, що помі йому викрасти від поляків Оксану і при його допомозі завів її на пів несприятному до монастиря в Лебедині. Коли Оксана подужала, Ярема з нею звичався, а сам пішов далі з гайдамаками. Потім був Ярема з нею в Умані, де Гонта справив шляхті криваву різню. По тій різні виступили проти гайдамаків польські і російські війська, повстання здавили, а Гонту покарали смертю.

Гайдамаччина минулася, а Ярема жив далі, ніби спокійно. Старі гайдамаки часто згадували минуле, а згадуючи співали:

А в нашого Галайди хата
на помості!
Грай море, добре море!
Добре буде, Галайдо!

ЖЕРТВИ НА РІДНИЙ КРАЙ

посилати на таку адресу:
"OBYEDNANYE"
P. O. BOX 122, CHURCH ST. ANNEX,
NEW YORK, N. Y.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина друга.

(74)

Табір рушив. Баби і діти посадили на коней, а також усі пожитки наладували на коней. Кудеяр заборонив по дорозі грабити села, а навпаки, приказав купувати у селян усе за гроші. Опришки закупили по селах козири і топорі, хоч селяни не радо продавали ті річі, бо вони потрібні в господарстві, а можна було і купити тільки в більших містах. Кудеяр, платячи готівкою, грозив селянам, що коли не продадуть, то заберуть від них сіло.

Подорожні, що стрічали опришків, не важко було допитуватися, що вони за одні, а Кудеяр заборонив ватазі зачіпати людей. Переїхав побіч них царський гонець, але Кудеяр не велів його чіпати; гонець

зачудований дивився на юрбу, але нічого не питав, вдоволяючись тим, що його не чіпають. Кудеяр був тої гадки, що треба оминати всякої напасті, доки не зулячаться з Окулом і Урманом.

Опришки обіхали Білів, виїхали на болховську дорогу і підїхали до того місця, де Кудеяр, вертаючися з Криму, стрітився з Урманом і Окулом. Але зайзгоного дому вже не було; на його місці лежали згарища. Кудеяр скрив ватагу в лісі, а сам поїхав дорогою довідатися, що це все значить. На дорозі стрітився з одним із служби, а той йому розповів таке: білівський намісник вислав воєнних людей, а староста наїхав на опришків, що розсіли в лісі за містом.

Військо і наїгнка підступили до засіку і була бійка, але опришків не могли добути, а зайзгий дим спалив за це, що господар його був у змові з опришками; господар з жінкою привезли до Білева і там повісили, а опришки, побоюючися, щоб не вислано на них більшої сили, покинули засік і втекли до литовської границі. Кудеяр зайшов у те місце, де закопав ханські дарунки, виняв трохи грошей і дорогоцінностей, лишаючи решту на запас, і вернувся до своїх.

Окул і Урман пішли на литовську границю, — сказав — тож треба нам їх доганяти. Ватага рушила на захід до Жидри. Зачалися дощі. Опришки дійшли до ріки Жидри, виїхали до села і розмістилися по курних хатах. Мужики не сміли їм противитися. Там опришки довідалися, що Окул і Урман були в тім селі та пішли напрова через ліс. Підлюджували Кузьмою Сірим, опришки зачали негодувати на Кудеяра.

— І деж то твій Окул з Урманом? Ти нас дурниш. Чого тут нас завіз? — роздавалися крики.

— Вам — сказав Кудеяр — не можна було лишатися під

Калугою, бо коли би були ще один день затрималися, то вже прийшов би царський війсьсько. Під Білевом теж годі було, коли вже Окул і Урман уважали потрібним звідси забиратися. Вони пішли сюди напрова через ліс і ми підємо за ними.

Опришки успокоїлися, але Кузьма Сірий не переставав шкідити Кудеярові. Кудеяр не велів нічого брати насильно в мужиків, а Кузьма, проти його наказу, підмовляв грабити мужиків, а мужики, покинувши хати, повтікали до лісу. Тоді у ватазі зачалася сварка. Ті, що повинувалися Кудеярові, напали на тих, що слухали Сірого — зачалася бійка. Партія Кудеяра показалася сильнішою. Сірий піддався. Кудеяр скликав громаду і зажадав, щоб змінити отамана. Опришки послушали і виборили отаманом Антипку Товченко, біглого стрільця, кріпкого чорнявого парубка, що сілою уступав тільки одному Кудеярові. По усмирненні сварки опришки пішли долі рікою Жидрою і нараз у половині дороги побачили велику юрбу людей, кінних і піших, як перепавлялися в брід через Жидру.

— Це царське військо! Царська рать! — закричали. — Що нам робити? Вони нас побачили. У них рушниці! Ми пропади!

— Так, відозвався Сірий — коли би були мене слухали, не не прийшов би до того! Заів нас проклятий зайда, чорт його знає, що він за один... може навісимо туди запровадити. До лісу, чим скорше до лісу!

Кудеяр, почувши це, кинувся просто до юрби, що ще не перейшла Жидру, і кричав до своїх:

— Не лякайтеся, браття! — Куди ти! — заревів Сірий, кинувшись на нього. — Хочеш утікати. Бийте його, сякого-такого сина!

Сірий прицілювався в Кудеяра з лука, але товариші виврали йому лук.

Кудеяр підіхав ближче до ріки і нараз утішений завернув коня назад і кричав до своїх:

— Це наші, наші! Ті, що ми їх виглядали! Окул з Урманом.

Кудеяр станув напроти Урмана.

— Брате, товаришу, приятелю — кричав Кудеяр — ми за вами ходимо, вас глядімо!

— Кудеяре, — крикнув Урман — ти наш?

— Ваш, ваш, — говорив Кудеяр — веду до вас свою ватагу.

— Ось які! — сміючися говорив Урман: — у нього вже і ватага.

Урманова ватага перейшла перша через Жидру. За нею йшов Окул з своєю. Урман кріпко обнімав Кудеяра, а Окул, видячи, що Урман когось обнімає, кричав до нього з ріки: „кого це так?“ — Кудеяр з нами, — кричав у відповідь Урман, — та ще й не сам, а з ватагою. — „Його одного за три ватаги вистане“ — сказав Окул і, переправившись назад через ріку, скочив з коня і давав цілуватися з Кудеяром. Розбишаки з шапки Окула і Урмана, що бачили Кудеяра перше, з цікавістю дивилися на нього і гріміо виражали свою радість.

— Як ми тобі пророкували — так і вийшло, — сказав Урман. — От видко і придалася ми тобі.

— А ти нам ще більше — сказав Окул.

— А от наш отаман, Антін Товченко — сказав Кудеяр, — по братерськи його! А от бувший отаман, Кузьма Сірий.

(Далі буде).

НАБІЖУЧІ ТЕМИ

ЗАБОБОНИ І ВЧЕНІ.

На річній конвенції східної округи Американського Союзу для здоров'я, тілесного виховання й розвивки, що відбувалася минулої тижня в Нью-Йорку, виступив Г. Ф. Килендер, начальник департаменту фізичного виховання й здоров'я в колегії в Панзері, Нью-Джерсі, з рефератом про висіди свого розсліду над забобонами учнів вищих американських шкіл.

З огляду на те, що в вищих школах мають навчити молодих людей передовсім здоров'ю думати, а забобонами називаємо вірування, оперті на нерозумові почуття, всяка знайома це людина спитається: як можливо припускати, що учні вищих шкіл, колегій й університетів мають забобони? Тимчасом проф. Килендер, збираючи коротко вислід своїх розсліду, каже, що серед студентів панують давні забобони. Що більше, часто, чим вища школа, тим більше забобонів.

ПРИМІРИ СТУДЕНТСЬКОГО ЗАБОБОНУ.

Д-р Килендер подає в своїм рефераті між іншим як приміри забобонів ось такі вірування:

- що мати може зробити свою ненароджену дитину музикальною, коли вона під час своєї вагітності буде слухати багато музики;
- що одностайний спосіб життя привертає людини здоров'я й душевний спокій;
- що людина лисіє від того, що забагато вживає мозку;
- що п'ятна на лиці дитини є вислідом страху матері під час вагітності;
- що від ношення кальшів у хаті можна набратися очної хвороби;
- що від грому скоріше кисне молоко;
- що жаба може викликати бородавки;
- що жадоба зльоголічних напиків є дідична.

Чи не пригадуємо собі декотрі з них?

НЕ Я, ТО: МИКИТА.

Як хто не має щирости, той не признається до забобону. Хто говорить щиро, той не завагається признати, що між численними вгорі примірами забобонів американських студентів є такі, що досить загально поширені й серед українського народу. Наприклад, забобон про втрату волі від думання, забобон про вилів жаб на повстання бородав, забобон про дієвність нахилу до алкоголю. Зате є між ними забобони, яких український народ не має. Та ледва чи можемо ми з цього бути гордимися: адже український народ має зате багато вірувань, які ми признаємо за правдиві, а які американці назвали би забобонами. Я не чув, щоб громади псували молоко, але чув, що від грому псується оріх.

БОРІТЬБА ПРОТИ ЗАБОБОНУ.

Людині важко признатися до забобону, себто неоправданого вірування. Признаючися до вірування, людина хоче бути рівночасно певна, що це вірування має розумну причину. Це заставляє думуючу людину переводити ревізію своїх поглядів, себто питатися за них: чи оправдує це вірування життєвий досвід і розумна думка?

Звісно, всі люди так роблять. Є люди, що приймають вірування на сліпо, за таке не питаються. Коли ж їх хтось спитається за основи їх думки, вони подають різні викрутки й, як це звичайно буває, коли людина не має розумних причин на свою думку, горячкуються.

КОЖНИЙ ПО СВОЄМУ ДУРНИЙ.

Можна в нас інколи чути думку: „Це бабський забобон. Лише баби можуть у таке вірити“. З цього виходило би, що жінки є спеціально забобонні, або принаймні більше забобонні, ніж чоловіки. Чи правда це, чи це може один з чоловічих забобонів?

Мішухи люблять говорити про селян як про забобонних людей, а інколи й селяни нібито це піддержують, коли кажуть, що ті міщани в ніщо не вірують. Однак, чи правда це? Американський соціолог Едвард Рос каже, що селяни з широким степів легко піддаються сугестії, але не забобонам. (Він каже, що до забобонів схильються моряки). Як справа мається з цим?

ЦИГАНИ І ЗАБОБОНИ.

Писав український журналіст Д. Бондаренко в статті про українських циганів в одній старокравській газеті.

„Можна думати, що звичку ворожити та чарувати цигани вивели з Візантії. У Греції, як у всій сусідній Європі, панували релігійні забобони й всі шари людности вірили в забобони та ворожбу“.

Отже люди вірили в забобони, що карта показує долю людини, а цигани використовували цей забобон для свого прожитку.

ЦИГАНИ В БИЗНЕСІ І ПОЛІТИЦІ.

Це не один забобон, що дає нагоду одним людям використовувати інших.

Таких забобонів є більше. Є вони й в господарстві. Скавав свого часу покійний американський гуморист Бил Роджерс до одного відомого власника ресторанів: „Пане, ви розбудували великий ресторанний бізнес на американським забобоні, що в ресторанах, де білі стіни, мусить бути здорова їда“.

Спеціально багато забобонів у політиці. Досвід у політиці часто розбиває один забобон за другим. Та звісно, в політиці є сили, зацікавлені в удержанні забобонів, і вони всіма засобами піддержують забобони, які дозволяють їм використовувати людей для сили, опортю на забобоні мас.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Читаю „Свободи“ Ньюарк, Н. Дж. — Не розуміємо, чому Ви не подаєте свого імені навіть при запиті, куди пішли гроші з „Обеднання“, призначені на Карпатську Україну, і ті річі, що їх збирали для населення Карпатської України. У відповідь подаємо Вам, що гроші були вислані на руки уряду. А щодо висланих річей, то знаємо тільки те, що ті річі були дійшли до Хусту, але саме в тому часі, коли вже зачиналися трагічні події. Думавмо, що в короткому часі матимемо вже точні інформації й щодо цього.

П. Г., Йонкерс, Н. Я. — Читаю американську пресу, але добре і не бачу, щоб там були розповіді про таємничі характері, які ризикували своїми карками на те, щоб інтригувати в Європі, як виходить на користь Советської Росії. Так пише „Н. Я. Таймс“, якому чейже ніхто не закине симпатії до Німеччини, а не нависти до Советів.

ДЕНЬ МАТЕРІ

НЕ ЗНАЄТЕ, ЯКИЙ ДАРУНОК ЛЮБОВИ ДАТИ СВОЇЙ МАТЕРІ?

ЧОМУ НЕ ДАТИ ЯКУСЬ ЦІКАВУ КНИЖКУ?

ЧИ МОЖЕ БУТИ ЯКИЙСЬ ДАРУНОК БІЛЬШЕ ТРИВАЛОЮ ПАМ'ЯТКОЮ ВАШОЇ ЛЮБОВИ ДО МАТЕРІ, ЯК ГАРНА, ЗВОРУШАЮЧА КНИЖКА?

Не знаєте, яку книжку вибрати на дарунок для матері? Ось вам до вибору список книжок, які спеціально промовляють до українських матерей:

ТВОРИ МАРКА ВОВЧКА

За чоловічим іменем автора криється жінка (Марія Морковичка), до того велика письменниця, яка знала наскрізь жіночу душу й писала про жінку дуже зворушливо. Її оповідання представляють цілу галерею цікавих жіночих постатей у різних життєвих ситуаціях \$1.25

ОЛЬГА КОБИЛЯНСКА

В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЛА КОПАЛА. Теж жінка-письменниця, що спеціально займається долею жінок, але вже більше сучасних з нами. В цю трагічну історію жіночої любови наше жіноцтво просто зачитується \$0.75

ОЛЬГА КОБИЛЯНСКА

ЦАРІВНА. Славна українська письменниця малює жінку, що стремить до вищого, кращого життя \$2.00

ЛЮСІ ВОЛЕС: БЕН ГУР

Ця історична повість з перших віків християнства, яку американські діти читають у школах часто обов'язково, появилася теж у перекладі на українську мову й тішиться серед наших людей великою популярністю \$0.80

ВЕЛИМИР ДЕЖЕЛІЧ: СОФІО ВИБРАВА

Ця повість, переложена з хорватської мови, малює життя в 9. віці по Христі, коли серед слов'ян щойно починало ширитися християнство \$1.00

АНДРИЙ ЧАРКОВСЬКИЙ: ЗА СЕСТРОЮ

Багато людей уже читало цю цікаву повість з козацькими, але ще є люди, які її не читали. Як прочитав, певно не пожалують \$0.35

Замовляючи книжку з цього списку, зазначіть, кому хочете з неї зробити дарунок, а книгарня гарно й відповідно до оказії її упакує й вишле на подану вами адресу з зазначенням, від кого вона приходить як дарунок:

Замовлення шліть до:

“SVOBODA”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

Книгарня має теж великий вибір прегарно оправлених молитовників, які добре надаються на дарунок у День Матері.

Галка.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА

(Закарпатським говором).

Коли я була малою, щем не знала, що то є Карпатська Україна. Та коли ня мамка вийшла до тітки, та коли ня узяли пани на працю, відразу порозумнішала. Правду казала мамка:

— „Гляди“, казала, „Маріє, приглядайся, що пани чинять та що кажуть, може дечого від них навчишся та порозумнішаєш. Бо сам Бог сятий знає, хто та таку дурну посватає“.

Та то вони лиш так казали, бом ще мала. За тем сильно приглядалася, що чинять наші пани. На їхне газдівство привіз ня панський коцьш. Віз з міста порожній бербець від молока тай ня між них посадив. Я там сиджу та все навколо позираю. Йой, тай краснож туй як! Сонце як черлене яблуко з одної сторони заходить, з другої вже місяць у повні сходить. Довкола поле як той стіл рівне, лиш десь далеко груні синіють. Скрізь просіяники цвітуть, мелай шелешче, а коло криниць біла маржина круторога та коні пасуться.

Як вже сонце зайшло і ніч настала, вихали ми до панського двору. Дужем ся була напутила псів, бо як повибігали нас, то таке там чинилося, най Біг милує. І великі пси і малі, всі до кочини та на мене, а найбільший з них посеред двору бігає на мотузці прив'язаний та й журиться, що й собі на мене не може скочити. Та тимчасом з хижі виїхала якась файна дівка тай казала мені златити. Завела до кухні й казала сісти на лаву. Сама десь до пнів побігла. Я си сиджу та по хижі позираю. Все в них чисте та вибілене, а мисок та мисочок усяких, як на торзі! Ось дівка вже веде панію, та таку грубу й білу, що щем такої не виділа. Як глянула на мене панія, та як не заголосить: — „Та йой, кажу, яке воно сухоньке, та яке слабоньке. Таж воно ні води не беруватиме принести ні п'яті (куртат) від яструба скочити (охоронити). Але потім якось притихли, видав добре серце мали, мене серед ночі витаняти не хотіли.“

— „Ну, кажу, коли тай пан наймив, то в нас лийшайся“. Я собі рада, що мя не женуть. Потім ня наніч до купелі повели. Така чудна в них купіль була, не така як у нашої жидки Ержі, що буркунт гріла. А у панів то той зігрітий буркунт сам з гори гей дощ на челядь пада, а під ногами під землею витікає. Та мені не бай. Коби ня в себе залишили, все перетерплю.

Як вже ня вмили та у все чисте вбрали, казали мені знов

йти на кухню. Там вже дівка вечерю лагодила, а дві сильно красні панійки йй то те се носили казали. Як ня виділи, звідали як мені на імя, кілько маю літ, та чи українка я. На все їм відповіла, лиш на то те не знаю, що казати.

— „Християнка я“, кажу. Панійки як не засміються тай кажуть: — „А ми думали, що ти може малярка чи жидівка. Ну, кажу, коли ти християнської віри, то теж і українка, бо всі ми українці, та на той землі живемо“.

— „Та я кажу не з Мункачева, а з Верховини“.

— „І Верховина, кажу, Карпатська Україна“. Тай ведуть ня до панської хижі. Там вже пан за столом сидить, у новинки (часопис) позирать, цигаретик курять, голодні вже десь вечері чекають.

— „Тату“, кажу, до него панійки, „покажіть но Марійці на образі Карпатську Україну!“

Пан лише вуса підкрутили та на мене глянули. Втім свічу засвітили та ведуть ня до сусідньої хижі. Там на стуні образ висить. Такий же чудний як усе панське буває. Видить ся мені, гейб з високої полонины то те же, що там є намаляване, бачу.

— „Ось, кажу, пан“, та пальцем на одно місце показують, „ось туй ми з тобов тепер живемо“.

Я позираю туди та бачу поле і річку та маржину білу степову, далі груні потяглися, потім вже гори лісами чорніють. Ось полонина на на ній колиба, там газда на трембіті трембітає, инде файна гуцулка на коню їде. А далі у полі широка ріка тече а над нею велике місто стоїть. Самі церкви золочені та хрести. Далі легіни у черленому та синьому на конях до моря їдуть а там усякі дараби та мальовані човна пливають.

Дивлюся я на то, очей відвести не можу тай кажу: — „Сильно красна — кажу тота Карпатська Україна“.

— „Отож бачиш“, кажу пан тай сміючися чи то з мене чи може тому, що вже вечерю з другого покою повіяло.

— „Ну а тепер“, кажу пан, „з Божою помічю до вечері“.

Ото жию я у панів. Пан усім газдівством управляють, бо вони є управитель. Панія на кухні на нас дозирають, чи в покоях відпочивають, вікна від сонця затинивши. Панійкиж коло книжок в горді сидять, чи гусяють на радіо

та ня з кухні їдичуть. Пак у воросі (разом) кодомийки гуляємо. Ще туй маємо в сусідах старого графа та його сина. Обое малярі. Старий май лишній, тому по нашому не вчиться, зате молодий добре говорить. Все до наших панійок вечері верхи приїде! Н! би лише так по дорозі. Та від мене нич не сховає, я все чисто бачу. Бувало вертає від панійок, то такий радіий і веселий, а я собі сміюся.

— „Та котру, — кажу, Золі любите, чи Оленку, чи Галю?“ Він і так і сяк ніби чудується. А я його все звідую та випитую, а сама знаю, що ходить до старої, до Оленки.

От так собі живемо та біда не спить. Насамперед відіхали панійки на науку до Праги, ніби за ними дикі гуси та інші п'ятія (пташки) зачали відлітати. Наш молодий граф все такі сумні ходили коло нашого газдівства та все з криком. Часто до нас на кухню приходили, щось забите приносили, чи то зайця чи птицю, яку старій панії дарунком, а головне, щоб до мнов про Олену згадати. Потім вже до нас рідше вчачали, бо до них поприїздили молоді пани. Зате все частіше чулися їхні стріли з пиль.

Старші наші пани нині часто казали коні запрягати, та до варешу (міста) на цілий день їздити. А дома все мовчали, лише вуса крутили та старій гвер олієм мастили. „Як я їм їсти носила, бо панія все бетежні (хворі) в покоях лежала, та стогнали, кажу, мені одного разу: — Забирають малярів Карпатську Україну, кажу, Маріє. Самі борщ відсунали, не їдять, так зажурились. А я і собі журуся за Карпатську Україну.“

— Не знаю, кажу пан, мусимо чекати, як то далі буде. Мой, кажу, кобим молодший був та без жінки й діточок, пішов бим у катуні малярів воювати. Самі на кріс позирать так чудно, що аж страшно стало.

Сночи то то було, а на другу ніч ми й дочекались; серед ночі збудили нас пан адютант та казали хто як є, на воза сідати, бо малярські катуні вже до нашого газдівства при-

ЧАРЛС ЛИНДБЕРГ ЯК ПОЛКОВНИК АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

був та без жінки й діточок, пішов бим у катуні малярів воювати. Самі на кріс позирать так чудно, що аж страшно стало.

Сночи то то було, а на другу ніч ми й дочекались; серед ночі збудили нас пан адютант та казали хто як є, на воза сідати, бо малярські катуні вже до нашого газдівства при-

мують. Наші пани наскоро позбирались. Пан із канцелярії взяв та панію попід руки вивели. Посідали всі на воза, мене коло кочіша. Так ми й поїхали, не оглядаючися, бо спішилися.

Як до сусіднього села доїхали, панію в попаді на постіль поклали, бо дуже бетежні були. Потім і за паном зачала позирати і то всамраз, бо вони вже кріс вхопили та з хижі вон поспішають. Я за ними біжу, бо знаю, що як роззостяться, то хоч кого годні забити.

— Де — кажу — йдете, пане?

— Та ну, кажу, відцепися, Вернуса, кажу, та забери мапу, щоб малярі з неї не пошмикувались. — Я си думаю, що то правда, що не можна тотой образчик малярям лишати.

— От що, кажу, пане, ви коло панії лишіться, а я сама піду по образ. Та й ну бігти дорогов, що до нас веде. Пай за мнов гойкають, а я все біжу. Думаю си, колиб самі були пішли, зачали б малярів стріляти, бо сильно вони зісні. А катуні їх на місці забито.

Вже поза село вибігла, та вже кроком їду. Ніч така тепла, хоч вже пізна осінь, бо сильно темна. Та я лиш так ті щічку (трошки) боюся а я все собі їду, бо то недалеко від нашого дому.

Приходжу туди, аж там перед городом ватри горять, на скрипках гусяють, катуні співають та вечерю варять. Дім такий темний, ніби мертвий. Я довкола заходжу та через вікно в кухню до покоїв. Ось і той образчик висить. Я його намацала та сміаю зостіни. Образ віддерся та як не зашеле! А мене хтось заду, як не вхопить!

— Йой, пустіть! кричу. — Це ти, Маріє, каже тот, що ня держить. По голосі пізналам молодого графа.

— Та я, кажу, пустіть ня, Золі.

— Ти що тут чиниш, коли твої пани пішли геть?

— Та, кажу, по Карпатську Україну прийшла.

Мовчимо обое, потім і я звідую, що він у нас чинить вночі.

— Та, каже, маму від катунів сокочу, а сам так весело сміється, видав про Оленку згадав, сарака. Я Карпатську Україну згорнула та їду гет.

— Зажди, каже, най тай трохи відпроваджу, бо то всякі цигани полями волочаться. Ідемо ми та все мовчимо. Все якось нема собі про що переказувати.

Вже за грунями, там де Карпатська Україна світає, став граф. Хотів щось переказувати та снів не знайде. І мені так сумно стало, аж в очах запекло. Піднесу руку, як було панійки нас вчили тай кажу: — „Слава Карпатській Україні!“

Граф на ня так чудно поглянув та як до великої панії поклин зложив.

— Слава Карпатській Україні, каже. Так я й пішла, несучи до наших Карпатську Україну. — („Нова Хата“).

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ІМ ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоб заохотили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

- ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) найновіше видання. Львів, 1939 45 ц.
- ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанки для 2. класу) М. Матвійчука 50 ц.
- ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для 3. класу) М. Матвійчука 60 ц.
- ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука 75 ц.
- ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частинах. Зладив Ф. Колесса 75 ц.
- СПІВАЙМО, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Ф. Колесса 20 ц.
- ЗБІРНИК НАРОДНИХ ПІСЕНЬ. В укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Ф. Колесса 60 ц.
- СПІВАНІК для дітей дошкільного та шкільного віку. Зладив Михайло Гайворонський 30 ц.
- МАЛИЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей. Підбрав і впорядкував Михайло Таранько 20 ц.
- ДИТЯЧІ ЗАБАВИ, зібрав і впорядкував Михайло Таранько. Містять гарні забави і пісні для дітей з музикою до пісень 35 ц.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей, в 4-ох частинах:

- Часть 1. Київське Князівство
 - 2. Галицько-Волинська Держава
 - 3. Козаччина
 - 4. Україна в неволі.
- Друковано гарним читким друком з багатьма ілюстраціями М. Фаруха. Кожна частина 20 ц. Всі 4 частини 75 центів

- МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича 15 ц.
- МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович 35 ц.
- БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші початки науки релігії. о. С. Біленький. Ілюстровані 35 ц.
- ХРИСТІАНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький 50 ц.

ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:

- МЕТОДИКА прависловних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок і спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Зладив д-р Кость Кисілевський 65 ц.
- МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук 75 ц.

Замовлення слати:

“SVOBODA”

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ЗБОРИ ВІДПОВІДНО У Н. СОНЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. П. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Звичайні місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

БІРМІНГЕМ, Н. П. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

НЬО ЙОРК, Н. П. Збори Українського Національного Запозичувального Товариства, від. 361, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. Запозичувального Товариства, від. 361, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

НЬО ЙОРК, Н. П. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

ГАМТРАК, МІШ. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

У КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ В АМЕРИЦІ

повинна бути

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА

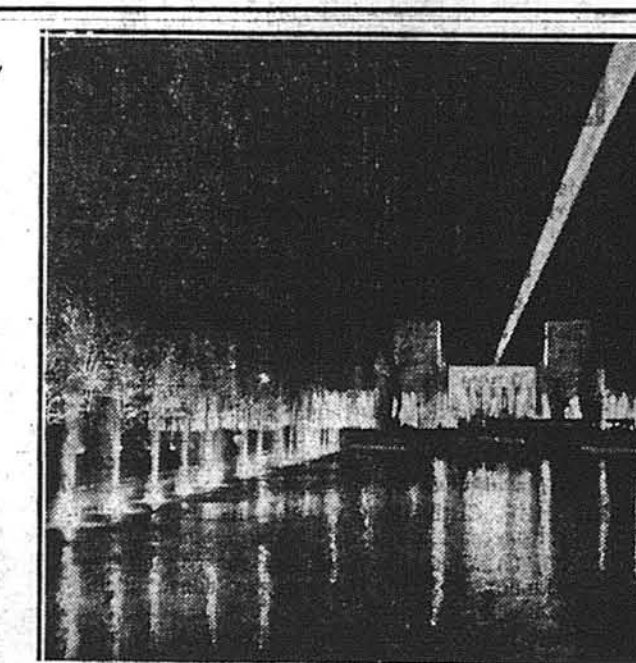
ВИДАНА З НАГОДИ СЮРФАКІТНОГО ЮБІЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЦІНА 2 ДОЛЯРИ. Замовляйте в „СВОБОДІ“: „СВОБОДА“ 88 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

БІРМІНГЕМ, КОНН. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

НЬО ЙОРК, Н. П. Збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

СВІТОВА ВИСТАВА В НЬО ЙОРКУ ВЕЧОРОМ

КЛІВЛЕНД, О. Збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

БІРМІНГЕМ, КОНН. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

БІРМІНГЕМ, КОНН. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Звичайні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

РОВАЙ, Н. ДЖ. Збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

ПОНГСТАВН, О. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

НЬО ЙОРК, Н. П. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Місячні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Звичайні збори Тов. Відп. Косачів, від. 316, відбулися в п'ятницю, 12 мая, в 7:30 вечір, в галі церк. Присутні: всі члени, прийшли на збори, і викладачі, які читали лекції. Після зборів, члени прийшли до залу, де відбулися розмови. — М. Косач, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧОМУ НЕ ДОЛЕТІЛИ?

Хочу звернути увагу на коротку, але цікаву вступну статтю, поміщену в „Іст Сейнт Луїс Джорнал“ з 3 травня б. р. під заголовком „Не повірили компасові“. Стаття розбиває справу польських летунів, що не долетіли до Нью-Йорку і злетіли на канадську землю, хоч мали достаток газоліну та хоч мотор був у добром стані. Отже збилися з дороги. А властиво втратили віру у доброту своїх навігаційних інструментів. Чому ж утратили? Отже насувається думка, що саме найкращі польські летуни не мають довіри до інструментів, які виробляють у Соетах!

І. С., Шікаго, Іл.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШКАГО, ІЛ.

В пам'яті Карпатської України.

Відомий литовський діяч і поет Казис Відікавас помітив у ч. 94 литовського щоденника „Дравгас“ вірш, написаний литовською мовою, присвячений герою Карпатської України. Поет пише, що „Ще не вмерла Україна“, коли видає таких героїв, як Січовики з Карпатської Січі.

УВАГА НЬО ЙОРК І ОКОЛИЦІ!

Нова українська радіопрограма „ГОЛОС УКРАЇНИ“.

Станція W.A.R.D. 1400 Kilocycles, ПОНЕДІЛОК, 6:30—7:00 вечір, П'ЯТНИЦЯ, 6:15—7:00 вечір. Програма: новинки, музика, спів, оголошення, radio-theatre і інше.

Адреси: Radio Station W.A.R.D., 427 Fulton St., Brooklyn, N. Y. Tel: Triangle 5-3300.

Radio Program „Voice of Ukraine“, 144 East 7th St., New York, N. Y. Tel: Orchard 7-9873.

ЛОНДОНСЬКИЙ „ТАЙМС“ ПРО ПРАВА УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬЩІ

Англійський щоденник „Таймс“ у Лондоні видрукував до редакції від Л. Давидовича, лондонського кореспондента української преси, листа, в якому читаємо:

„Супроти британського зобов'язання відносно Польщі хочу поставити чотири запити, які компетентні в цих партикулярних британських заангажуваннях. Ці запити спираються на ясно угруповані обставини, а саме: в нутрі польської держави знаходиться 6—7 мільйонів українців, які є підданими цієї держави проти своєї волі.

1) Чи Велика Британія зобов'язується гарантувати далі польське панування над людьми, які протиставилися польській збройній агресії в 1918—19 р. р., протиставилися польському володінню над ними впродовж останніх 20 років й зо-ще більшим зусиллям протиставлятимуться на майбутнє?

2) Чи це зобов'язання допускає, що, наскільки йде про британський уряд, всі теперішні кордони Польщі є справдливими, святі й не порушені; що польська агресія проти автохтонних українців Галичини, Волині й Полісся, як у минулому, так і на майбутнє, є в згоді з британським поняттям демократії, права й справедливості?

3) Які кроки, коли які, взагалі, чинить британський уряд, щоб задовольнити українські вимоги під польським пануванням?

4) Який план британського уряду для справедливого впорядкування східної Європи тепер, коли вона себе недвозначно заангажувала в її майбутніх ускладненнях? Словом, українці загально хочуть знати, яке буде даліше наставлення британського уряду до українського питання в польській державі“.

ФАРМІ НА ПРОДАЖ

77-агорова куряча фарма, 3,200 курей, корови, новий трактор і вся інша машинерія, ліс, річка, нові курники, дім на 12 кімнат. Ціна \$9,000. Пишіть по листу ріжких фарм до: MICHAEL GELLNER, RINGOES, N. J.

ДАРОВ вишлюмо МАПУ-РОЗКЛАД Світової Війни (World's Fair). Всі улази, будинки, павільйони. Не посилайте грошей, лиш 3 цит. на пересилку. Адресуйте: S U R M A, 325 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.

ЛІК НА ПОЛІНОК (Імпортований). Це справне ЕВРОПЕЙСЬКЕ природне средство рекомендується головним чином, що терплять на катар шлунку і кишків, нестерпний спазм, дуги і гази. Ціна Один Долар. Замовляйте шість до: Mrs. GRETA LESKOVAR, 507 E. 73rd St., New York, N. Y.

Д-р С. ЧЕРНОВ Гострі й хронічні недури чоловіків і жінок — Шкіра й кров. Аналіз крові для подорожного садовництва. 223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. Gramercy 7-7697

Офісні години 10—8; неділя 11—2. Жінки-доктори до обслу. X & Флюороскоп.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МІРОН ЛІТВИН УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Без ріжниць, як далеко позв Ньюарку. Вразі потреби теле-фонуйте до нас. Обсягу ширя І. чина — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Kossak 3-5347

ІВАН БУНЬКО Новий Український Удобритель (заводський) потрібен по ціні та якості, як \$150. Обсягу хайраша.

JOHN BUNCO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 6th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРОУКЛІНІ, НЬО ЙОРКУ І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577

Списіб на сон. — Як ти терпиш на безсонницю, то що ти робиш? — Я уявляю собі, що зараз мушу встати і від того негайно засипляю.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(103)

Коли галера почала натискати на нього, Тарзан уже знав, що його відкрили. Одинокий його рятунок тепер був у підводному плаванні. Він умів давати нурка не гірше дикої качки. І тепер він хотів дати нурка попід галеру і виплисти на другий бік. А для галери забере довгий час завернути. За той час він думав утекти.

Та ще більша небезпека виринула перед ним. Він побачив недалеко себе хребет риби-людюди. Людюди кружляв недалеко галери і для Тарзана це теж було злим, що людюди його завважив. Тепер почалися перегони не лиш з галерою, але також з людюдом. Тарзан занурився під воду і з цілою силою почав плисти попід галеру. Та людюди згонив його.

Корабельне дно змусило людюду перевернутися, щоб дістати в зуби свою жертву. Це використав Тарзан і запоров людюдові в живіт ножа. Та втім Тарзан побачив у блиску світла з галери цілий гурт зближаючихся людюдів. Йому забракло повітря до боротьби з ними. Він випливав зпід галери і понав виригав на поверхню води.

Як тільки він показав голову понад поверхню і зачепив глибоко повітря, кілька моряків на галері побачили його і швидко підняли його вгору. Якби не вони, людюди б убив його розірвали. Тарзанові було це рівнодушно. Хто зна, чи не краще булоб згинув від людюдів, думав він. Людюди бодай не мучилиб довго. А тут від атарців треба найгіршого ждати.